

CARINE

STANJE

Novi Carinski zakon je značajno uskladio lokalni carinski postupak sa carinskim zakonom EU, posebno za pravna lica koja su povezana sa pojednostavljenim carinskim postupkom sa procesom ovlašćenog ekonomskog operatera (»AEO«). Instrukcije su dostupne na Internet stranici Uprave carine.

Carinska tarifa se usklađuje sa nomenklaturom Evropske Unije svake godine u novembru.

Sporazumi o slobodnoj trgovini (FTA) imaju veliku uticaj za razvoj ekonomije koja omogućava pravnim licima u Srbiji da povećaju obim proizvodnje i na taj način povećaju konkurentnost na regionalnom tržištu, posebno sa članicama EU i CEFTA.

COVID-19

Radi sprečavanja širenja epidemije COVID-19 i otklanjanja ekonomskih posledica nastalih epidemijom, Vlada Republike Srbije i poslovna zajednica su preduzele sledeće mere, koje su pod datim okolnostima obezbedile kontinuitet poslovanja:

- Uvođenje limitiranog kretanja robe i ljudi kao i zatvaranje pojedinih graničnih prelaza dovelo je do zastoja u obavljanju graničnih procedura i značajno se usporio protok komercijalnog teretnog saobraćaja. Na predlog poslovne zajednice da se omogući brže kretanje komercijalne robe preko graničnih prelaza, a saglasno sa sličnom inicijativom u ostalim CEFTA članicama u regionu, uvedeni su tzv. "zeleni koridori" za brži protok svih roba najpre sa CEFTA, a kasnije EU zemljama.
- Za "esencijalne proizvode", kao što su lekovi, medicinska oprema, hrana i sl. uveden je prioritetan protok robe što je dodatno ubrzalo uvoz. Vrsta robe koja se uvozi sa prioritetoj je usaglašena sa CEFTA i EU članicama na nivou prvih 6 cifara tarifnog broja.
- Vozilima koja prevoze prioritetnu robu omogućeno je da informacije o robi dostave pre prispeća putem SEED sistema i na taj način brže obavne carinski postupak.
- Zabranjen je izvoz određenih "esencijalnih" proizvoda i na taj način je obezbeđeno snabdevanje domaćeg tržišta.
- Naplata carinskog duga utvrđenog u postupku naknadne kontrole, kao i rokovi za podnošenje pravnih

lekova na odluke kojima je taj dug utvrđen, mirovali su u vreme važenja vanrednog stanja. Na ovaj način je privrednim subjektima omogućeno da odlože nastale finansijske obaveze, čime je dodatno olakšano otklanjanje ekonomskih efekata pandemije.

POBOLJŠANJA

Identifikovani su sledeći pozitivni pomaci koji utiču na svakodnevno poslovanje:

- Dodatno usklađivanje sa propisima EU u oblasti svrstavanja robe.
- Potvrđivanje Sporazuma o slobodnoj trgovini zaključenog između Republike Srbije i EAEU. Stupanje na snagu Sporazuma pozitivno će uticati na pristup tržištu Ruske Federacije, Belorusije, Kazahstana, Kirgistanu i Jermenije, kao i na buduća strana ulaganja u Srbiji.
- Instrukcijama i mišljenjima Uprave carina pokrenuta je inicijativa promene prakse prema kojoj se zahteva pisani ugovor, kao i pečat stranog prodavca na komercijalnom dokumentu. Račun u elektronskom obliku je prihvaćen kao validan dokument, ali je zadržana obaveza dostavljanja kopije u papirnom obliku i praksi još uvek nije u potpunosti sprovedeno.

PREOSTALI PROBLEMI

Generalni komentari Saveta

- Liberalizacija carinskih povlastica za uvoz značajno utiče na postojeće poslovanje pravnih lica u smislu planiranja i donošenja budućih poslovnih odluka. Da bi se osigurao kontinuitet poslovanja postojećih pravnih lica, veoma je važno da se planirane povlastice blagovremeno i transparentno saopštavaju privredi kao i da se osigura sporazum sa pogođenom industrijom u pogledu ukidanja ili smanjenja uvoznih carina.
- Od 2015. godine ukinuta je značajna carinska olakšica za uvoz nove opreme koja se ne proizvodi u zemlji, a ima za cilj proširenje i modernizaciju postojeće proizvodnje. Smatramo da carine za opremu, propisane Zakonom o carinskoj tarifi, treba revidirati i smanjiti ili ukinuti za proizvode koji se ne proizvode u Srbiji. Uopšteno, oslobađanje od carine može biti ključni pokretač za širenje i dalje ulaganje u poslovanje.
- Strani subjekti nemaju pravo na jednostavnu registraciju i

učešće u carinskom postupku, posebno u pogledu popunjavanja carinske deklaracije. Ovo pitanje je posebno relevantno pošto se strani subjekti mogu registrovati kao obveznici PDV putem poreskog punomoćnika. Ovo ima direktan uticaj na PDV tretman, jer u praksi Poreska uprava utvrđuje pravo na odbitak ulaznog PDV, tj. oslobođanje od poreza za izvoz, prvenstveno na osnovu carinske deklaracije. Pojam sličnih prava raspolaganja robom, u kontekstu definicije uvoznika, nije jasan te ga je potrebno precizno odrediti. Takođe, potrebno je omogućiti stranim licima da učestvuju i kao izvoznici u carinskom postupku.

- Uredbom o carinskim postupcima i carinskim formalnostima propisano je da prilikom razmatranja zahteva za izdavanje obavezujuće informacije, ako je potrebno izvršiti pregled robe koja se ne može obaviti u nadležnoj carinskoj laboratoriji, Uprava carina će dobiti ponudu organizacije ili lice koje će izvršiti analize, a lice koje je podnelo zahtev dužno je da plati troškove tih analiza. Imajući u vidu da u skladu sa novim Carinskim zakonom, administrativnu taksu za analitičku službu treba platiti nadležnom organu, bilo bi prikladno da podnosilac zahteva plati samo propisani iznos administrativne takse i da trošak naknade za uslugu ovlašćene laboratorije snosi Uprava carine.
- Novim Carinskim zakonom je propisano da ekonomski operater može biti ovlašćen da koristi objedinjenu garanciju sa umanjnim iznosom za carinski dug i druge dažbine, ili da ima oslobođenje od polaganja garancije. Ovo pravo je ograničeno članom 141. Uredbe o carinskim postupcima i carinskim formalnostima, kojom je propisana limitirana mogućnost polaganja obezbeđenja sa 50% uvećanom visinom garantne svote pod definisanim uslovima.

Primena zakonske regulative

- Zakonom je propisano redovno dospeće carinskog duga od 8 dana, ali i mogućnost da ukupan iznos uvoznih dažbina koje se odnose na svu robu puštenu pravnom licu tokom perioda (maks. 31 dan) koji je utvrdio carinski organ, može biti obuhvaćen jednim zbirnim knjiženjem od strane carinskih organa na kraju tog perioda. Na osnovu čega bi bio izdat račun za dati period i na ovaj način bi došlo do smanjenja administrativnih grešaka prilikom realizacije većeg broja carinskih deklaracija kod većine uvoznika sa većim obimom. Primećeno je da se ova mogućnost ne primenjuje u praksi i time nije došlo do poboljšanja procesa.
- Carinski zakon isključuje pojednostavljenu mogućnost ispravljanja carinskih dokumenata u slučaju da primalac, na

osnovu provere količine zaliha robe na prijemnom doku, utvrdi neusklađenost zaliha sa količinom izraženom u carinskim dokumentima neposredno nakon prijema robe. Takvi propusti su uglavnom zbog nenamernih grešaka koje se dešavaju prilikom utovara ili isporuke robe, ali se tretiraju kao prekršaji čak i kada carinski obveznik sam izjavi propust.

- Kontrole kvaliteta su obavezne prilikom svakog uvoza robe, ne uzimajući u obzir da su za redovne uvoznike prethodni testovi kontrole kvaliteta bili bez nedostataka. Iako je bilo pokušaja da se proces reši na efikasniji način još uvek je jedna od radnji koji značajno uporačaju proces carinjenja, čak i za redovno uvezenu robu koju su pregledale strane akreditovane laboratorije.
- Uredba o carinskim postupcima i carinskim formalnostima predviđa da će se do dana uvođenja elektronskih sistema kretanje robe između privremenih skladišta vršiti primenom tranzitnog postupka. Ovim se smanjuju prava nosilaca ovlašćenja AEO I potrebno je uvesti izuzeće.
- Zakon o deviznom poslovanju propisuje da se srednji kurs dinara koji se koristi za obračun carine određuje poslednjeg dana nedelje koja prethodi nedelji u kojoj se roba carini. Shodno tome, rok za podnošenje dopunskih deklaracija je ograničen na samo 10 dana, iako bi taj rok mogao biti i do 31 dan, imajući u vidu da se roba koja se izdaje jednom uvozniku u periodu koji ne može biti duži od 31. dana, može pokriti jednokratnim upisom na račune na kraju tog perioda i može se dati mogućnost dužniku da zbirno plaća dažbine nakon perioda agregacije.
- Taksa za parkiranje na terminalima prilikom obavljanja redovne carinske kontrole, u iznosu od 1200,00 dinara, suprotna je novom Carinskom zakonu koji propisuje da carinski organi ne naplaćuju naknade za obavljanje carinskih kontrola, što bi trebalo uključivati mogućnost pristupa carinskim prostorima bez dodatnih troškova.
- Dodatno, primećena su sledeća odstupanja u praksi: I) odluke po zahtevu za izmenu carinske deklaracije donose se nakon propisanih rokova; II) nije omogućena potpuna primena člana 158 Zakona, deklaracije se i dalje prosleđuju elektronski, III) jako restriktivan pristup kada je reč o popustima i dalje se insistira na dostavljanju ugovora u pisanoj formi iako više nije nužno.
- Prilikom vršenja finansijske analize kod odlučivanja o odobravanju pojednostavljenih procedura (tzv. "Kućno

carinjenje", AEO), ne uzimaju se u obzir sve činjenice značajne za odlučivanje, već se odluka zasniva isključivo na Altmanovoj metodi, koja se bazira na finansijskom rezultatu. To može dovesti nove privredne subjekte koji u početku imaju velika ulaganja u nepovoljan položaj.

- Ne postoji objašnjenje Uprave carina na koji način se vrši obračun dažbina i utvrđuje carinska vrednost za gotove proizvode koji se iznose na teritoriju Srbije izvan zone, a koji su proizvedeni u slobodnoj zoni od materijala za koje je primenjeno oslobođenje od plaćanja carine pri likom unosa u slobodnu zonu.
- Novim carinskim propisima privremeni izvoz nije definisan kao poseban carinski postupak, što znači

da za privremeni izvoz robe (u nepromenjenom stanju) nije potrebno odobrenje carinskog organa, već da se primenjuju odredbe koje se odnose na izvoz robe. Međutim, carinski organi privremeni izvoz zahtevaju da se podnese zahtev i donese odobrenje, što nepotrebno usporava i otežava sprovođenje izvoznog postupka.

- Potrebno je propisati pojednostavljenu proceduru kojom se definiše proces korekcije carinske vrednosti prethodno uvezene/izvezene robe za duži vremenski period.

Sporazumi o slobodnoj trgovini ("FTA") se primenjuju bez većih poteškoća, ali je neophodno efikasnije izdavati i obrađivati dokumente o poreklu kao i izdavanje "BTI" dokumenta.

PREPORUKE SAVETA

U cilju poboljšanja efikasnosti i transparentnosti carinjenja, Savet stranih investitora predlaže sledeća poboljšanja:

- Transparentno obavestiti zainteresovanu industriju o planiranoj liberalizaciji carinskih povlastica i osigurati saglasnost industrije najmanje 12 meseci pre početka preferencijala. (3)
- Predložimo sledeće izmene u vezi primene carinskih deklaracija: (1) datum izdavanja carinske fakture - preporučuje se da datum izdavanja carinske fakture bude krajnji datum carinjenja robe u slučaju pregleda robe, a ne datum prijema deklaracije; (2) omogućiti korišćenje zajedničkog obezbeđenja sa smanjenim referentnim iznosom za više carinskih postupaka, kao i oslobađanje od obaveze davanja garancije, na način propisan za postupak tranzita. (2)
- Značajan broj zakonskih odredbi zahteva dodatno preciziranje kroz podzakonske akte, kao i usklađenost sa drugim relevantnim zakonima, kao što su: (1) usklađivanje carinskog postupka sa Zakonom o PDV, u pogledu tretmana stranog pravnog lica u carinskom postupku; (2) za osnovne proizvode, smanjiti učestalost uzimanja uzoraka i prihvatiti analizu akreditovanih stranih laboratorija; (3) doneti nova Objašnjenja Uprave carina koje se odnose na postupak aktivnog oplemenjivanja i postupak u slobodnim zonama. Takođe, mišljenja Uprave carina treba da sadrže tumačenje, a ne samo citiranje propisa; (4) precizirati postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju promene cene robe; (5) donošenjem odgovarajućeg Objašnjenja Uprave carina izmeniti tumačenje da se za sprovođenje privremenog izvoza zahteva odobrenje carinskog organa, pošto je to u suprotnosti sa zakonskom regulativom ili uskladiti regulativu; (6) donošenje akta Uprave carina kojim bi bio objašnjen postupak utvrđivanja i izmene carinske vrednosti u slučaju primene transfernih cena. (3)
- Povećati efikasnost na svim nivoima uprave: rešavanje zahteva koji su u upravnom postupku; bolji on-line informacioni sistem dostupan svim stranama uključenim u carinski proces; uvođenje pojednostavljene ispravke carinskog dokumenta na osnovu ispravke količine robe koja je ocarinjena; unaprediti sistem analize rizika na osnovu kog bi se identifikovala vrsta robe i/ili uvoznik za koji se može odobriti ubrzan odnosno pojednostavljen uvozni postupak. (1)
- Uskladiti Uredbu o carinskim postupcima i carinskim formalnostima sa novim Carinskim zakonom, na način da dodatne troškove laboratorijske analize ne snosi podnosilac zahteva za izdavanje obavezujućih obaveštenja i ukinuti naknadu za korišćenje carinskih terminala. (1)